

6 + 5 = 11

Nationaliteitsclausules na het Bosman-arrest

H.W.P. van den Hout¹

16 De inmiddels uit de Belgische Eerste klasse gedegradeerde betaaldvoetbalorganisatie SK Beveren presteerde het drie jaar geleden. SK Beveren speelde een competitiewedstrijd zonder Belgen, maar wel met elf Ivorianen. Hoewel dit een extreem geval is, is SK Beveren geen uitzondering. Bijna 14 jaar na het Bosman-arrest dient te worden geconcludeerd dat het afschaffen van nationaliteitsclausules ertoe heeft geleid dat er steeds meer 'vreemdelingenlegioenen' in het veld verschijnen. De Fédération Internationale de Football Association (FIFA) en de Union Européenne de Football Association (UEFA) vrezen voor de gevolgen op korte en lange termijn. De maatregelen die beide bonden beogen lijken echter in strijd te zijn met het vrij verkeer van werknemers. Dit artikel geeft een overzicht van de ontwikkelingen en toetst de beoogde oplossingen.

Nationaliteitsclausules

Al in de jaren zestig stelden nationale voetbalbonden regels vast (nationaliteitsclausules) waarbij de mogelijkheid om buitenlandse spelers in dienst te nemen of op te stellen werd beperkt. Voor de toepassing van deze clausules werd nationaliteit omschreven als de mogelijkheid voor de contractspeler om te worden aangewezen voor en opgenomen in nationale teams. In 1991 stelde de UEFA vervolgens de zogenoemde 3+2-regel vast. Op grond van deze regel mochten de nationale bonden het aantal buitenlandse contractspelers dat een betaaldvoetbalorganisatie (bvo) in een wedstrijd van de eerste divisie van haar nationaal kampioenschap kon opstellen, beperken tot drie. Daarnaast konden de bvo's dan nog twee buitenlandse contractspelers opstellen die gedurende een ononderbroken periode van vijf jaar – waarvan eventueel drie jaar in het jeugdvoetbal – in het land van de betrokken nationale bond hadden gespeeld. Deze beperking gold ook voor de wedstrijden van de door de UEFA georganiseerde competities van clubteams. Vier jaar later werd deze nationaliteitsclausule door het Hof van Justitie van de Europese Gemeen-

schappen (HvJ EG) getoetst aan de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers.

— Het vrij verkeer van werknemers

Het vrij verkeer van werknemers (neergelegd in art. 39 van het EG-Verdrag) houdt een verbod in van alle discriminatie op grond van nationaliteit wat betreft arbeid en arbeidsvoorwaarden. Het kan slechts worden beperkt wanneer dat uit hoofde van openbare orde, openbare veiligheid of volksgezondheid gerechtvaardigd is (in geval van directe discriminatie). Afwijkingen van de hoofdregel zijn voorts toelaatbaar indien het indirecte discriminatie betreft waar objectieve rechtvaardigingsgronden voor bestaan (er dient sprake te zijn van een gerechtvaardigde doelstelling die voldoet aan het proportionaliteits- en subsidiariteitsbeginsel).²

— Sport en het vrij verkeer van werknemers

In zijn arrest van 12 december 1974³ heeft het HvJ EG overwogen dat, gelet op de doelstellingen van de EG, sportbeoefening slechts onder het gemeenschapsrecht valt voor zover het een economische activiteit in de zin van art. 2 van het EG-Verdrag vormt. Het HvJ EG vervolgt in dit arrest dat het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit niet geldt voor de regels betreffende vraagstukken die alleen verband houden met de sport en als zodanig buiten de economische activiteit staan. Naar aanleiding van dit arrest werd door sportbonden wel beargumenteerd dat hun gehele regelgeving binnen deze uitzondering viel en aldus buiten de werkingssfeer van het EG-Verdrag. In de arresten *Donà/Mantero*⁴ en *Delière*⁵ heeft het HvJ EG echter duidelijk verwoord dat dit niet het geval is. In deze arresten heeft het HvJ EG overwogen dat de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers zich niet verzetten tegen regelgeving die wordt gerechtvaardigd door niet-economische overwegingen die verband houden met het specifieke karakter en kader van bepaalde wedstrijden (waarbij het dus uitsluitend om de sport als zodanig gaat).⁶ Deze inperking van de werkingssfeer van de betrokken bepalingen moet evenwel beperkt blijven tot haar eigenlijke doel en kan niet worden aangewend om elke sportactiviteit van de werkingssfeer van het EG-Verdrag uit te sluiten. Uit

1. Mr. H.W.P. van den Hout is advocaat bij CMS Derks Star Busmann te Utrecht.

2. Voor een uitgebreide uiteenzetting over het vrij verkeer van werknemers, zie R. Blanpain, *European Labour*, Den Haag: Kluwer International, p. 284 e.v.
3. HvJ EG 12 december 1974, NJ 1975, 148 (*Wahrave/Koch*).
4. HvJ EG 14 juli 1976, NJ 1977, 139.
5. HvJ EG 11 april 2000, nr. C-51/96 en nr. C-191/97 (n.n.g.).
6. Zoals het geval is met wedstrijden tussen nationale ploegen van verschillende landen.

een en ander volgt dat de enkele omstandigheid dat een regel zuiver sportief is, de persoon die de door deze regel beheerste activiteit uitoefent of het orgaan dat deze regel heeft uitgevaardigd, nog niet buiten de werkingssfeer van het EG-Verdrag brengt. Indien de betrokken sportieve activiteit binnen de werkingssfeer van het EG-Verdrag valt, zijn de voorwaarden voor de uitoefening ervan onderworpen aan alle uit de verschillende bepalingen van het EG-Verdrag voortvloeiende verplichtingen. Bijgevolg moeten de regels die deze activiteit beheersen voldoen aan de voorwaarden voor de toepassing van deze bepalingen.⁷

Het Bosman-arrest⁸

In de zaak *Bosman* heeft het HvJ EG voor het eerst getoetst in hoeverre de door de (inter)nationale voetbalbonden gehanteerde nationaliteitsclausule (in casu de 3+2-regel) zich verhielt tot de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers. In deze zaak is het HvJ EG verzocht een prejudiciële beslissing te nemen over, onder meer, de vraag of de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers zich verzetten tegen de toepassing van bepalingen die de toegang van buitenlandse spelers die onderdaan zijn van de lidstaten van de EG tot de door (inter)nationale bonden georganiseerde competities beperken. Met een verwijzing naar het arrest *Donà/Mantero* oordeelde het HvJ EG dat de 3+2-regel voor buitenlandse contractspelers een beperking met zich bracht ten aanzien van deelneming aan wedstrijden, de essentie van de activiteit van een contractspeler. Nu voor deze beperking geen objectieve rechtvaardigingsgrond bestond, oordeelde het HvJ EG dat de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers zich verzetten tegen toepassing van de 3+2-regel. Van groot belang voor deze uitspraak waren de overwegingen van A-G Lenz. Hij overwoog onder meer dat het niet aannemelijk was dat, na afschaffing van de 3+2-regel, de migratie van buitenlandse spelers de kansen van binnenlandse (jeugd)spelers ernstig zou beperken. Verder overwoog Lenz dat zelfs als de afschaffing van de 3+2-regel tot een beperking van kansen van de binnenlandse (jeugd)spelers zou leiden, dit zou worden gecompenseerd doordat zij toenemende perspectieven zouden krijgen in andere lidstaten. Het *Bosman*-arrest en de afschaffing van de 3+2-regel waren aldus een feit. In de zaken *Kolpak*⁹, *Simutenkov*¹⁰ en *Nihat*¹¹ is de

werking van het arrest vervolgens uitgebreid tot landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie (EU).

Kolpak, Simutenkov en Nihat

Maros Kolpak, Slowaaks onderdaan, had met het oog op tewerkstelling als keeper bij de Duitse tweededivisiehandbalclub TSV Östringen, in maart 1997 een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd gesloten tot 30 juni 2000, en vervolgens in februari 2000 een nieuwe overeenkomst voor bepaalde tijd, die op 30 juni 2003 zou aflopen. Hij woonde in Duitsland, ontving een maandsalaris en beschikt over een geldige verblijfsvergunning. De Duitse handbalbond hanteerde destijds een systeem waarbij slechts een beperkt aantal contractspelers van buiten de EU mocht worden opgesteld in door de bond georganiseerde wedstrijden. Kolpak was van oordeel dat deze regel in strijd was met het in het associatieverdrag tussen de EG en Slowakije neergelegde verbod op discriminatie. Hierover wordt uiteindelijk een prejudiciële vraag gesteld. In antwoord op deze vraag oordeelde het HvJ EG dat het in het associatieverdrag neergelegde discriminatieverbod met zich bracht dat Kolpak niet minder gunstig mocht worden behandeld dan spelers die onderdaan zijn van een lidstaat van de EU of de Europese Economische Ruimte (EER) waar het zijn arbeidsvoorwaarden betreft. Omdat de regel van de Duitse handbalbond Kolpak beperkte in zijn mogelijkheden om aan officiële wedstrijden deel te nemen (de essentie van zijn beroepsactiviteit) vormde de regel een verboden discriminatie van Slowaakse spelers. Nu de regel voorts niet kon worden gerechtvaardigd, verzetten de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers zich tegen toepassing daarvan. De feiten in de zaken van de Russische contractspeler Simutenkov en de Turkse contractspeler Nihat zijn vrijwel gelijk aan de zaak *Kolpak*. In deze zaken werden nationaliteitsclausules van de Spaanse voetbalbond getoetst aan de tussen de EG en de Russische Federatie bestaande partnerschapovereenkomst respectievelijk de associatieovereenkomst tussen de EG en Turkije. Het HvJ EG oordeelde dat de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers zich ook in deze zaken verzetten tegen toepassing van de gehanteerde nationaliteitsclausule. Voornoemde zaken hebben ervoor gezorgd dat nationaliteitsclausules ook ten aanzien van contractspelers afkomstig uit de tientallen landen waarmee de EG verdragen heeft gesloten, niet meer kunnen worden toegepast.

7. Zie ook het later gewezen arrest *Meca-Medina* (HvJ EG 18 juli 2006, NJ 2006, 637).

8. HvJ EG 15 december 1995, NJ 1996, 637.

9. HvJ EG 8 mei 2003, JAR 2003/182.

10. HvJ EG 12 april 2005, nr. C-265/03 (n.n.g.).

11. HvJ EG 27 juli 2008, JAR 2008/225.

De zorgen van de (inter)nationale sportbonden

Bovenbeschreven ontwikkeling heeft tot grote onrust geleid bij de FIFA, de UEFA en de nationale voetbalbonden. Zij zijn van oordeel dat de uitspraken van het HvJ EG de sport blootstellen aan regelgeving die is gericht op en bedoeld voor de regulering van 'normale' markten. De sport kent volgens de (inter)nationale bonden echter uitzonderlijke marktomstandigheden waarin regels ten aanzien van nationaliteit van essentieel belang zijn. Oftewel, sport is bijzonder en dient daarom (in grotere mate) een uitzonderingspositie te krijgen. Een tweede bron van zorg is dat de (financiële) balans in het internationale betaalde voetbal zal worden verstoord, waardoor het verschil tussen de grote en kleine bvo's en nationale competities zal toenemen. Voorts vrezen de bonden dat de bvo's niet meer zullen investeren in de (relatief kostbare) opleiding en training van jonge spelers. Daarnaast zijn de bonden van oordeel dat de binding en identificatie tussen de bvo's en hun fans zal verdwijnen doordat er geen (of slechts een zeer beperkt aantal) regionale contractspelers deel zullen uitmaken van de plaatselijke bvo's. Hierdoor zou tevens de totale aantrekkingskracht van en aandacht voor het voetbal afnemen. Ten slotte zou de toenemende mobiliteit binnen het betaalde voetbal leiden tot een verzwakking van de nationale elftallen. Op dit moment kan worden geconstateerd dat de zorgen van de (inter)nationale bonden in ieder geval deels zijn uitgekomen. De (financiële) verschillen in het internationale voetbal zijn toegenomen evenals het aantal buitenlanders die actief zijn in de nationale competities. De UEFA en FIFA hebben daarom gezocht naar maatregelen om voornoemde ontwikkelingen tegen te gaan. De UEFA handelde hierbij als eerste.

Home grown players

Tijdens het UEFA Congres van april 2005 heeft de UEFA de zogenaamde *home grown players rule* aangenomen. Deze regel is vervolgens vanaf het seizoen 2006/2007 opgenomen in de Regulations of the UEFA Championsleague en de Regulations of the UEFA Cup. De *home grown players rule* bepaalt dat bvo's die deelnemen aan UEFA-competities voor deze competities slechts 25 contractspelers op de zogenaamde A-lijst mogen zetten. In het seizoen 2006/2007 dienden in ieder geval vier van deze 25 contractspelers *locally trained players* te zijn. Dit zijn spelers die zijn opgeleid door de bvo zelf (de *club trained player*) of door een bvo die is aangesloten bij dezelfde nationale bond (de *association trained player*). In de twee opvolgende seizoenen diende steeds één extra plek op de A-lijst te worden inge-

nomen door een *club trained player* en één extra plek door een *association trained player*. In het huidige seizoen 2008/2009 dienen dan ook in ieder geval vier *club trained players* en vier *association trained players* deel uit te maken van de A-lijst. In dit verband heeft de UEFA bepaald dat er slechts sprake is van een *club trained player* indien de speler tussen zijn 15de en zijn 21ste gedurende drie hele seizoenen (of 36 maanden) is uitgekomen voor de (jeugd)opleiding van de betreffende bvo. Voor een *association trained player* gelden dezelfde criteria, maar dan voor een andere bvo die is aangesloten bij dezelfde nationale bond. De nationaliteit van de speler is hierbij niet van belang. De *home grown players rule* geldt in beginsel alleen voor de UEFA-competities.

Gevolgen van de home grown players rule

Om te voorkomen dat de *home grown players rule* ertoe zou leiden dat de Europese bvo's buitenlandse (jeugd)spelers reeds op heel jonge leeftijd in hun jeugdopleiding zouden opnemen (zodat deze kunnen worden gekwalificeerd als *locally trained players*) heeft de UEFA in haar Regulations on the Status and Transfer of Players opgenomen dat internationale transfers van spelers jonger dan 19 jaar verboden zijn. Hierop bestaan echter drie uitzonderingen, waaronder de bepaling dat transfers zijn toegestaan indien de ouders van de speler verhuizen naar het land van de nieuwe bvo van de speler om redenen die niet zijn gerelateerd aan het voetbal.¹² Van deze uitzondering wordt thans op grote schaal misbruik gemaakt. Zo schijnen er in Londen op dit moment zeer veel ouders van jeugdspelers die recent zijn overgestapt naar een van de grote Londense bvo's werkzaam te zijn als taxichauffeur. In groten getale worden veelal zeer jonge spelers op deze wijze bij bvo's uit kleine(re) competities weggekocht door bvo's uit grote(re) competities. De spelers worden vervolgens gestald in de jeugdopleiding van deze bvo's. Ook uit de jeugdopleidingen van Nederlandse bvo's zijn recent spelers overgestapt naar jeugdopleidingen van bvo's uit de grotere Europese competities, met name de Engelse Premier League.¹³ Deze bvo's hopen dat enkele van de overgenomen jeugdspelers daadwerkelijk doorbreken. Wat er met de spelers gebeurt die het niet redden, lijkt van ondergeschikt belang. In dit kader stelt het Belet Rapport van het Europees Parlement

12. Art. 19 van de Regulations on the Status and Transfer of Players.

13. Ter illustratie kan worden gewezen op onder meer Vincent van den Berg, Nacer Barazite, Arsenio Halhuid, Patrick van Aanholt, Jeffrey Bruma en Oguzhan Özyakup.

inzake de toekomst van het profvoetbal in Europa, dat er sprake is van kinderhandel.

6 + 5

De FIFA, met name voorzitter Sepp Blatter, vindt de *home grown players rule* niet ver genoeg gaan. Volgens Blatter komt de *home grown players rule* onvoldoende tegemoet aan de huidige behoeften van het internationale voetbal. Met name zou de *home grown players rule* de positie van spelers die kunnen uitkomen voor het nationale team van het land van de bvo waar zij onder contract staan onvoldoende waarborgen. De FIFA is daarom voornemens een eigen maatregel in te voeren: de 6 + 5-regel. Deze regel zou alle bvo's verplichten om in de nationale en internationale competities steeds minimaal zes spelers uit eigen land op te stellen, aan te vullen met maximaal vijf buitenlanders.

Analyse

De vraag is of de 6 + 5-regel en/of de *home grown players rule* een nieuw *Bosman*-arrest zouden kunnen doorstaan; zijn deze (beoogde) maatregelen compatibel met de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers?¹⁴ Voor beide regels geldt dat ze niet kunnen worden gezien als *puur sportieve regels* in de zin dat ze geen economisch activiteit vormen, zoals bedoeld in art. 2 van het EG-Verdrag. De tweede vraag is dan of deze maatregelen discriminerend werken en, zo ja, of hiervoor een objectieve rechtvaardigingsgrond bestaat. In dit verband zijn de meningen in de literatuur ten aanzien van de 6 + 5-regel vrijwel onverdeeld. Evenals de 3 + 2-regel leidt deze nationaliteitsclausule in essentie tot directe discriminatie onder art. 39 van het EG-Verdrag. Dit kan slechts worden gerechtvaardigd op grond van de beperkte mogelijkheden die het artikel daartoe geeft: openbare orde, openbare veiligheid of volksgezondheid. Van een dergelijke rechtvaardigingsgrond is echter geen sprake. De FIFA denkt hier anders over en voelt zich gesteund door een *Expert Opinion* die, op verzoek van de FIFA, is afgegeven door *The Institute for European Affairs* (INEA).¹⁵ INEA concludeert in deze *Opinion* dat de 6 + 5-regel niet tot discriminatie leidt, althans dat deze slechts tot indirecte discriminatie leidt die kan worden gerechtvaardigd. De conclusies van INEA hebben vooralsnog niet het door FIFA gewenste effect gesorteerd; in

sportrechtkringen zijn ze slechts 'weggelachen'. Ten aanzien van de *home grown players* geldt dat de regel indirect discriminerend werkt, aangezien buitenlanders er in hogere mate door worden geraakt dan niet-buitenlanders. De vraag is of deze indirecte discriminatie objectief kan worden gerechtvaardigd. De UEFA heeft de volgende rechtvaardigingsgronden naar voren gebracht: (a) het behouden van de regionale identiteit van bvo's, (b) het herstellen van de competitieve balans tussen de Europese bvo's en nationale competities, (c) het bevorderen van de training en opleiding van (jeugd)spelers, en (d) het waarborgen van het niveau van nationale teams. De regionale identiteit van de bvo's is geen gerechtvaardigd doel nu uit onderzoeken geenszins blijkt dat de nationaliteit van de spelers van een bvo een essentiële factor is voor de vraag of fans zich met de bvo kunnen identificeren.¹⁶ De overige door de UEFA genoemde gronden zijn reeds eerder door het HvJ EG erkend als gerechtvaardigde doelen. Critici van de *home grown players rule* stellen echter dat de regel geen geschikt middel is om de gestelde doelen te bereiken, temeer daar er alternatieven voorhanden zijn. In dat verband wordt gewezen op de mogelijkheid om maatregelen als solidariteitsbetalingen (van grote bvo's aan kleine bvo's), *salary caps* of een licentiesysteem ten aanzien van de jeugdopleiding van bvo's in te voeren dan wel uit te breiden.¹⁷ Verder is gewezen op de mogelijkheid om op Europees niveau afspraken te maken in een zogenaamd *social dialogue*.¹⁸ Ten slotte menen critici dat, hoewel het HvJ EG voornoemde doelen in het verleden heeft erkend als gerechtvaardigd, dit niet heeft geleid tot een rechtvaardiging van nationaliteitsclausules; waarom zou het HvJ EG nu anders oordelen over de *home grown players rule* (dan wel over de 6 + 5-regel)? Er zijn echter indicatoren die wijzen op de mogelijkheid dat het HvJ EG wel eens óm zou kunnen gaan, althans de specifieke positie van sport een belangrijkere rol zal toekennen.¹⁹ Allereerst kan in de uitspraken van het HvJ EG een ontwikke-

14. De art. 81 en 82 van het EG-Verdrag laat ik in dit kader buiten beschouwing.

15. The Institute for European Affairs (INEA), *Expert Opinion on the Compatibility of the '6 + 5 Rule' with European Community Law*, 24 oktober 2008.

16. R. Conzelmann, 'Models for the promotion of Home Grown Players for the Protection of National Representative Teams', *The International Sports Law Journal* 2008/3-4, p. 27.

17. S. Miettinen & R. Parrish, 'Nationality discrimination in community law: an assessment of UEFA regulations governing player eligibility for European club competitions (the home-grown player rule)', *The Entertainment and Sports Law Journal*, volume 5, nr. 2, onderdeel 27-31.

18. T.M.C. Asser Instituut e.a., 'Study into the identification of themes and issues which can be dealt with in a social dialogue in the European professional football sector', mei 2008, p. 52-60.

19. R. Conzelmann, 'Models for the promotion of Home Grown Players for the Protection of National Representative Teams', *The International Sports Law Journal* 2008/3-4, p. 26-30.

ling worden gezien richting een grotere rol voor niet in het EG-Verdrag opgenomen rechtvaardigingsgronden waarmee ook directe discriminatie zou kunnen worden gerechtvaardigd. Voorts is in het Verdrag van Lissabon, dat thans in proces van ratificering is, de term 'sport' voor het eerst opgenomen in het primaire recht van de Europese instituten. Daarnaast heeft het Verdrag van Lissabon de positie van (inter)nationale sportbonden verstevigd door het recht van vereniging op gelijke hoogte te stellen met het vrij verkeer van werknemers.²⁰ Van belang is ook dat de effecten van het *Bosman*-arrest in werkelijkheid veel drastischer zijn dan het HvJ EG heeft voorzien. In tegenstelling tot hetgeen A-G Lenz overwoog, heeft de migratie van buitenlandse beroepsspelers, na de afschaffing van de 3+2-regel, geleid tot een structurele vermindering van binnenlandse (jeugd)spelers in de nationale competities. Daarnaast is het idee van Lenz dat dit zou worden gecompenseerd doordat (jeugd)spelers emplooi zouden vinden in andere lidstaten uitgebleven. Hoewel het HvJ EG in het *Bosman*-arrest expliciet heeft overwogen dat 'de praktische gevolgen van een rechterlijke uitspraak weliswaar zorgvuldig moeten worden afgewogen, doch dat dit er niet toe mag leiden, dat de objectiviteit van het recht geweld wordt aangedaan en dat omwille van de weerslag die een rechterlijke beslissing kan hebben, de toepassing van dat recht in gevaar wordt gebracht', is het niet onaanneemelijk dat het HvJ EG de huidige negatieve ontwikkelingen in en de behoeften van de sport in Europa zwaarder zal wegen in eventuele toekomstige zaken. Bovendien is ook het politieke klimaat sinds het *Bosman*-arrest gewijzigd. Zo heeft de Europese Commissie in de White Paper on Sport²¹ haar steun betuigd aan maatregelen ter bevordering van de training en opleiding van (jeugd)spelers zoals de *home grown players rule*. Naar aanleiding van deze White Paper heeft het Europees Parlement op 8 mei 2008 met grote meerderheid het Mavrommatis Rapport aangenomen over, onder meer, de positie van het professionele voetbal in Europa. Een van de belangrijkste punten in dit rapport is het verzoek van het Europees Parlement aan de Europese Commissie om de rechtmatigheid te erkennen van maatregelen ter bevordering van spelers uit de eigen kweek, zoals de vaststelling van een minimumaantal lokaal opgeleide spelers. Ten slotte dient erop te worden gewezen dat

nieuwe nationaliteitsclausules zodanig kunnen worden gestructureerd dat het discriminerende effect minder zou zijn dan dat van de in 1995 verworpen 3+2-regel. Om deze redenen kan niet voorshands worden geoordeeld dat zowel de 6+5-regel als de *home grown players rule* incompatibel is met de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers.

Slotwoord

De recent door de FIFA ingezette lobby ter promotie van de 6+5-regel heeft geleid tot steun van diverse internationale sportorganisaties (het Internationaal Olympisch Comité), internationale sportbonden en coryfeeën uit de sport (onder anderen Johan Crujff). De lobby heeft echter niet geresulteerd in het gewenste effect. Op het EU Sport Forum en de Informal Meeting of Sports Ministers in Biarritz (Frankrijk) van 28 november 2008 hebben ook de Europese Ministers van Sport vastgesteld dat invoering van de 6+5-regel in strijd zou zijn met het vrij verkeer van werknemers. Het ontbeert de 6+5-regel op dit moment aldus aan politieke steun. Invoering van de regel lijkt daarom vooralsnog geen haalbare kaart. De *home grown players rule* lijkt wel levensvatbaar. Zowel het Europees Parlement als de Europese Commissie hebben hun steun uitgesproken voor (maatregelen zoals) de *home grown players rule*. In dit kader heeft de Europese Commissie in de White Paper on Sport gesteld dat zij de ontwikkeling van de regel de komende jaren nauwkeurig zal volgen, alvorens zich definitief uit te spreken over de wenselijkheid en houdbaarheid ervan. Uiteindelijk zal slechts het HvJ EG uitsluitel kunnen geven over de vraag of de *home grown players rule* houdbaar is onder de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van werknemers; op naar een nieuwe *Bosman* dus.

20. R. Conzelmann, 'Models for the promotion of Home Grown Players for the Protection of National Representative Teams', *The International Sports Law Journal* 2008/3-4, p. 29-30.

21. Commission of the European Communities, 'White Paper on Sport', July 11, 2007, p. 5-6.